

ΟΜΙΛΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ ΣΒΘΚΕ 2013 ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΔΟΝΤΑΣ

Αγαπητές κυρίες και κύριοι,

Η εφετινή μας Συνέλευση συνέρχεται στον έκτο χρόνο ύφεσης της ελληνικής οικονομίας, με την παραγωγική κοινότητα να ισορροπεί σε ακραία, πλέον, όρια και ομάδες της κοινωνίας να συνθλίβονται υπό την πίεση της περιστολής των δημοσίων δαπανών, αλλά και της δραματικής συρρίκνωσης της πραγματικής οικονομίας.

Ασφαλώς, η εικόνα σήμερα είναι διαφορετική από εκείνη πριν ένα περίπου χρόνο. Τότε πολλοί αναλυτές προεξοφλούσαν, σχεδόν ως αναπόφευκτη, την χρεοκοπία και την έξοδο της χώρας από τη ζώνη του ευρώ.

Σήμερα, το ενδεχόμενο αυτό έχει πλέον απομακρυνθεί και η οικονομία μπορεί να υπολογίζει μία λογική διαδρομή βαθμιαίας εξόδου από την κρίση.

Ωστόσο, παρά τις διαπιστώσεις αυτές, η πρωτοφανής σε διάρκεια, εύρος και ένταση κρίση παράγει διαρκώς ανατροφοδοτούμενες αρνητικές επιπτώσεις σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της οικονομίας και της κοινωνίας:

- Το κατά κεφαλήν εισόδημα και το βιοτικό επίπεδο μειώνονται με ταχύ ρυθμό,
- Το ανθρώπινο και το υλικό κεφάλαιο υφίστανται ραγδαία απαξίωση,
- Το μειωμένο εισόδημα στερεί πόρους προς την αποταμίευση, με αποτέλεσμα να συρρικνώνεται η καταθετική βάση των τραπεζών, γεγονός που περιορίζει την ρευστότητα,
- Ο περιορισμός του εισοδήματος δυσχεραίνει την δημοσιονομική προσαρμογή, τροφοδοτώντας τον φαύλο κύκλο ελλειμμάτων – ύφεσης.

Η κατάσταση στην πραγματική οικονομία εξακολουθεί να είναι ζοφερή και να χειροτερεύει περαιτέρω.

- Η εξαιρετικά περιορισμένη χρηματοδότηση της οικονομίας έχει δημιουργήσει, πλέον, ένα περιβάλλον ασφυξίας, που περιορίζει κάθε σκέψη σοβαρού προγραμματισμού.

- Η κατ' επίφαση ρευστότητα επιδεινώνεται από την αργοπορία της ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών και από το γεγονός της πλήρους αδιαφορίας του κράτους να εξοφλήσει τις σοβαρές οικονομικές υποχρεώσεις του προς την αγορά.
- Το βάρος της αναξιοπιστίας του κράτους έχει μετακυλιστεί στις επιχειρήσεις, με αποτέλεσμα να έχουν χειροτερέψει οι όροι συναλλαγών των εγχώριων επιχειρήσεων με προμηθευτές τους του εξωτερικού αναγκαζόμενες να τους προπληρώνουν.
- Το βάρος της ύφεσης, αφού λύγισε και συνεχίζει να λυγίζει πλήθος μικρών επιχειρήσεων, τώρα δοκιμάζει τις αντοχές μεσαίων και μεγάλων μονάδων, που είναι άγνωστο πόσο θα αντέξουν την δοκιμασία του ντόμινο.
- Η επενδυτική δαπάνη, υπό συνθήκες τέτοιας αβεβαιότητας, έχει περιοριστεί δραματικά, και αδυνατεί να αντισταθμίσει την από-επένδυση της οικονομίας.
- Στην κορυφή αυτού του παγόβουνου των αρνητικών αποτελεσμάτων, διογκώνεται η απεχθέστερη μορφή κοινωνικού και οικονομικού ρατσισμού: η ανεργία, της οποίας η πορεία μοιάζει ανεξέλεγκτη, χωρίς αντιστήριξη, χωρίς άμυνες.

Πολλοί, όταν αναφέρονται στην κρίση, στα αίτια και στα αποτελέσματά της, προσπαθούν να την διαχωρίσουν σε επίπεδο θητειών κυβερνήσεων.

Για την οικονομία και την επιχειρηματική κοινότητα, που δεν μετρούν τα αποτελέσματα με το γράδο του πολιτικού κόστους, αλλά με τις ζημιές και την συρρίκνωση, η ύφεση σαρώνει την χώρα από τα μέσα του 2008, και, από τότε μέχρι σήμερα, καταστρέφει παραγωγικές μονάδες, θέσεις εργασίας, εισοδήματα, ανθρώπινο και υλικό κεφάλαιο.

Ασφαλώς, μέσα στο άθροισμα αυτών των αρνητικών αποτελεσμάτων, μπορούμε να αναδείξουμε την θετική εξέλιξη του ισοζυγίου εξωτερικών συναλλαγών της χώρας. Αν επιχειρήσουμε, όμως, να γίνουμε σοβαροί αναλυτές της εικόνας αυτής, τότε τα συμπεράσματα δεν είναι ιδιαίτερα αισιόδοξα. Αντίθετα, θα έλεγα ότι εν προκειμένω και αυτό το μέγεθος εμφανίζει τις δικές του παραδοξότητες. Και εξηγούμαι:

Όλες οι χώρες, που βρίσκονται στην δίνη της κρίσης, δηλαδή, η Ισπανία, η Ιρλανδία, η Πορτογαλία και η Ελλάδα, την περίοδο 2007 – 2012, παρουσιάζουν βελτιώσεις στο

ισοζύγιο πληρωμών τους. Η διαφορά βρίσκεται στο ότι οι τρεις πρώτες αύξησαν τις εξαγωγές τους σημαντικά ενώ μείωσαν τις εισαγωγές τους οριακά.

Στην περίπτωση της χώρας μας η βελτίωση δεν προήλθε τόσο από την οριακή αύξηση των εξαγωγών μας όσο από την δραματική μείωση των εισαγωγών μας, κατά 12% στο ΑΕΠ. Ενώ δηλαδή οι άλλοι προσαρμόστηκαν προς τα πάνω εξάγοντας, η δική μας οικονομία προσαρμόστηκε προς τα κάτω χωρίς οφέλη.

Για να γίνει περισσότερο κατανοητή η εικόνα αυτή θέλω να σημειώσω ότι, εάν οι εξαγωγές μας είχαν αντιδράσει όπως στην Ιρλανδία, όπου αυξήθηκαν κατά 14% στο ΑΕΠ, το εθνικό μας εισόδημα θα είχε αυξηθεί το 2012, επιπλέον κατά περίπου 20 δις €.

Αν είχαμε τις μετριότερες επιδόσεις της Ισπανίας, με αύξηση 5% στο ΑΕΠ ή της Πορτογαλίας με αύξηση 6% στο ΑΕΠ, πάλι το εθνικό μας εισόδημα θα ήταν περισσότερο κατά 9 δις €, και το κράτος θα είχε τουλάχιστον 3 δις € περισσότερα έσοδα, όσα δηλαδή επιδιώκει να εισπράξει από το ΕΕΤΗΔΕ ή όσο θα περικοπούν οι συντάξεις το 2013.

Και το ερώτημα είναι, 'γιατί η δική μας οικονομία δεν αντέδρασε με μεγαλύτερο δυναμισμό στην εξαγωγική της δραστηριότητα μέσα σ' αυτές τις δύσκολες συνθήκες κρίσης;'

Οφείλω να ομολογήσω ότι η απάντηση είναι τόσο σκληρή όσο και απλή. Διότι ουδέποτε έχει αποδείξει έμπρακτα ότι κατανοεί την κρισιμότητα της εξαγωγικής δραστηριότητας, ούτε καν στις δύσκολες αυτές στιγμές.

Και για να μη θεωρηθεί υπερβολική η απάντηση, εξηγούμαι: **Ουδέποτε η χώρα ενδιαφέρθηκε να αναπτύξει μία αποτελεσματική εξαγωγική πολιτική, ώστε να διευκολυνθεί η εξαγωγική διείσδυση της εγχώριας παραγωγής στις διεθνείς αγορές.**

Αυτή είναι μία διαχρονική διαπίστωση, που δεν χωρά αμφισβήτηση.

Ας δούμε, όμως, αυτή την περίοδο, κάτω από ποιές συνθήκες λειτουργούν και αναλαμβάνουν κινδύνους οι εγχώριες εξαγωγικές επιχειρήσεις.

Αντί αυτοनोंητων και επειγουσών ελαφρύνσεων ώστε να διατηρηθεί ή να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα της εγχώριας παραγωγής προκύπτουν άκρως αντίθετες επιλογές.

- Το κόστος της ενέργειας διπλασιάστηκε από το 2008, από τότε που μπήκαμε στην κρίση και την ύφεση. Προφανώς είναι πολύ δύσκολο να κατανοηθεί ότι η ενέργεια επιβαρύνει σημαντικά την ανταγωνιστικότητα του προϊόντος, και ότι η ελληνική εξαγωγική βιομηχανία πληρώνει την ακριβότερη ενέργεια της Ευρώπης. Το κράτος που σέβεται τους πολίτες του φροντίζει να έχει φθηνό-ανταγωνιστικό κόστος ενέργειας στην μεταποίηση, στην παραγωγική βάση της χώρας. Διότι σε όποια χώρα αυξάνεται το κόστος της ενέργειας αυξάνεται και η ανεργία.
- Σε όλο τον γνωστό κόσμο, η φορολογία επί των επιχειρήσεων επιβάλλεται στα κέρδη τους. Ο κανόνας αυτός έχει πλήρως καταργηθεί στην χώρα μας και η βιομηχανία επιβαρύνεται με φόρους στα κεφάλαιά της. Δηλαδή, μέσα στον ορυμαγδό της απουσίας ρευστότητας οι επιχειρήσεις είναι υποχρεωμένες να χρεώνονται για να ικανοποιήσουν απίθανες, έκτακτες και καταστροφικές φορολογικές επιβαρύνσεις, οι οποίες επιβαρύνουν το κόστος των προϊόντων.
- Σε μία σειρά προϊόντων ελαστικής ζήτησης, με μόνο στόχο την αύξηση των εσόδων, επιβλήθηκαν ειδικοί φόροι κατανάλωσης αυξάνοντας την τιμή του προϊόντος, μειώνοντας την ανταγωνιστικότητά τους και περιορίζοντας την αξία του εισοδήματος.
- Το γεγονός ότι το μη μισθολογικό κόστος, το οποίο ανέρχεται στο 53%, είναι από τα υψηλότερα μεταξύ των χωρών – μελών του ΟΟΣΑ, όπου είναι κατά μέσο όρο 28%, και υπονομεύει την ανταγωνιστικότητα του προϊόντος όχι μόνον δεν εξετάζεται σοβαρά, ώστε να οδηγηθούμε σε δραστική μείωσή του, αλλά είχαμε και νέα αύξηση στις ασφαλιστικές εισφορές.
- Τα χρέη του κράτους στην αγορά έχουν υπερακοντιστεί. Δεν πρόκειται για πλεονασματικούς πόρους των επιχειρήσεων, που αργεί να καταβάλει το κράτος. Είναι μέρος της ανύπαρκτης ρευστότητας των επιχειρήσεων, που το κράτος θεωρεί δικαίωμά του να διαχειρίζεται κατά το δοκούν, ιεραρχώντας την εξόφλησή τους με απεριόγραφα χαμηλούς ρυθμούς. Εδώ και τρία χρόνια, έχει αναπτυχθεί μια επικοινωνιακή καταιγίδα για χρηματοδοτικά εργαλεία, που θα έλυναν ένα μέρος της ανύπαρκτης ρευστότητας. Ακόμη τα περιμένουμε.

- Η ευελιξία της εργασίας είναι μία συνθήκη για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και την προστασία της εργασίας. Έτσι εφαρμόζεται σε όλο τον κόσμο. Εκ μέρους της βιομηχανίας ήταν ζητούμενο εδώ και χρόνια και με συγκεκριμένες παραμέτρους. Ήλθε να εφαρμοστεί υπό την πίεση της κρίσης, χωρίς την αναγκαία προετοιμασία, γι' αυτό και σήμερα αδικείται η εφαρμογή της. Φαίνεται, όμως, ότι δεν είναι συνειδητή πολιτική επιλογή, γι' αυτό και προκαλεί νομοθετήματα αλλοπρόσαλλα, που αποπνέουν ενοχή, και τα οποία έρχονται να εμπλέξουν ακόμη περισσότερο ένα ήδη φορτισμένο τοπίο εργασιακών σχέσεων.

Θα περίμενε κανείς, αξιολογώντας τις τρέχουσες καταστάσεις, ότι θα είχαν γίνει κατανοητές, οι βασικές αρχές που μπορούν να αποτελέσουν ανάχωμα στην κρίση. Ότι, δηλαδή, οι οικονομίες έχουν μόνον δύο πηγές εισοδήματος:

Η πρώτη, η υγιής, είναι το εισόδημα που προκύπτει από τις δραστηριότητες που αυξάνουν την απασχόληση, το εισόδημα και την ευημερία. Δηλαδή από τις επιχειρήσεις που μεταποιούν, που παράγουν πλούτο. Αυτό το εισόδημα, το οποίο παράγεται, φορολογείται και αναδιανέμεται.

Η δεύτερη πηγή είναι ο δανεισμός, που όταν γίνεται στην έκταση και για τους λόγους που γίνονταν για δεκαετίες στην χώρα μας είναι πηγή οικονομικών και κοινωνικών καρκινωμάτων. Προφανώς, η εξυπηρέτηση του δανεισμού προκύπτει, στην συνέχεια, από πόρους που παράγονται, επίσης, μέσα στην οικονομία.

Αντί αυτές οι απλές αρχές να αφομοιωθούν έγκαιρα και πλήρως σε πολιτικές για να στηρίξουν την υγιή πηγή εισοδήματος, τα τελευταία χρόνια, όπου η δεύτερη πηγή εισόδων έχει αναγκαστικά περιοριστεί, γινόμαστε μάρτυρες της εξής αντίφασης:

Στον βωμό της άντλησης εισόδων και με μόνη λογική το μότο «**έσοδα να είναι και ό,τι να είναι**» προιονίζεται μεθοδικά το κλαδί της παραγωγικής μηχανής της χώρας, αδιαφορώντας για τις επιπτώσεις στην απασχόληση και στο εισόδημα.

Αναρωτιέται κανείς: Τελικά, το νέο παραγωγικό υπόδειγμα θα χτιστεί πάνω στα ερείπια του παραγωγικού ιστού; Εκτός εάν εξακολουθούμε να πιστεύουμε ότι το προ της οικονομικής κρίσης μοντέλο είναι δυνατόν να επανασυσταθεί.

Αγαπητές κυρίες και κύριοι,

Νομίζω πως είναι κοινή η αίσθηση ότι ο παράγοντας της αβεβαιότητας και της ανασφάλειας παραμένει έντονος και επιτείνεται από το διεθνές περιβάλλον, το οποίο διατηρείται ρευστό.

Η αστάθεια της πορείας της παγκόσμιας οικονομίας όσο και η εξέλιξη της κρίσης χρέους στις ευρωπαϊκές οικονομίες, διαμορφώνουν συνθήκες κινούμενης άμμου.

Αφελώς, έχουμε στρέψει περισσότερο το ενδιαφέρον μας στις λύσεις, που πιθανώς να δοθούν σε άλλες οικονομίες, ώστε να αποκατασταθεί η ισορροπία τους, παρά στην αναγκαιότητα εσωτερικής ανασυγκρότησης.

Όμως, όσο θετικές και να είναι οι εξελίξεις στο εξωτερικό περιβάλλον, καθόλου δεν θα μπορέσουν να επηρεάσουν όλα αυτά που οφείλουμε εμείς οι ίδιοι να κάνουμε για να δημιουργήσουμε ένα σύγχρονο και ανταγωνιστικό οικονομικό και διοικητικό πρότυπο.

Η γραφειοκρατία, η διαφθορά, η αδιαφάνεια, το παράλυτο κράτος, η πολυνομία, η οικονομική αναποτελεσματικότητα, η μετριοκρατία, η αλλοπρόσαλλη φορολογική πολιτική, δηλαδή όλες αυτές οι αναπηρίες που μας έφεραν στο σημείο που είμαστε σήμερα, αν δεν αντιμετωπιστούν αποφασιστικά και έγκαιρα από εμάς, καμία θετική εξέλιξη στο εξωτερικό περιβάλλον δεν θα μας βοηθήσει.

Τα αχνά αλλά θετικά σημάδια που αρχίζουν να φαίνονται στην δική μας οικονομία, μπορούν να γίνουν το εφελτήριο για ριζικές αλλαγές. Πρέπει να γίνουν.

Πρέπει να γίνουν:

- Μείωση του κόστους ενέργειας κατά 35%
- Μείωση των ασφαλιστικών εισφορών από 53% σε 26%, κάτω από το μέσο όρο του ΟΟΣΑ
- Μηδενισμός των φόρων που βαρύνουν το κόστος των προϊόντων.

Αυτή η πιεστική αναγκαιότητα θα πρέπει από όλους μας να γίνει απόλυτα κατανοητή.